

GELOVEN DOE JE SAMEN

OVER CHRISTUSVOLGEN EN KERKZIJN

WOORD VOORAF

Dit boekje wil bijdragen aan de vernieuwing van kerken. Het gaat over samen Christus volgen en elkaar inspireren. Samen bouwen aan kerken als liefdevolle en open gemeenschappen met een boodschap van goed nieuws voor alle mensen.

De kern van dit boekje bestaat uit gedachten over de praktijk van kerkzijn. Hoe zou je willen dat jouw kerk eruitziet in 2030? Wat betekent de kerk voor anderen, voor onze omgeving en de wereld om ons heen? Daarover gaat het bij Kerk2030. Er is ook een website waar je meer kunt vinden: www.kerk2030.nl.

Ons verlangen is dat kerken in onze tijd gloeien en bloeien, mogelijk in aantal, zeker in geloof, hoop en liefde. Doe je mee?

Waarom Kerk2030?

Met de hereniging van gereformeerde kerken (vrijgemaakt en Nederlands-Gereformeerd) breekt een nieuw moment van eenheid aan. Daar danken we God voor: Wat betekent dit voor de kerken die nu gaan herenigen? Hoe zijn die herkenbaar als gestalte van Christus en als gemeenschap van vernieuwde mensen met een missie voor de wereld? Laten we het met elkaar opnieuw over de kerk hebben.

We zouden graag nieuw elan zien, een nieuwe lente in de kerk. Wij zien ook kerken worstelen met onzekerheid over eigen identiteit en toekomst. Of met vragen over veranderende vormen en hoe daarmee om te gaan. Of hoe ze diaconaal en missionair naar buiten toe kunnen werken. We zien ontwikkelingen in het geestelijk leven, dat eigentijds wil zijn, maar daarin ook oppervlakkig kan worden. Wij zien een verlangen naar geestelijke verdieping, een zoektocht naar rust en zekerheid in Christus en een behoefte aan ankers voor spiritualiteit.

Dit boekje helpt om geloofsgesprekken over al deze dingen te voeren en samen activiteiten te ontwikkelen. Het is geen kunst te somberen over de kerk, het is wel een kunst samen gelovig te bouwen aan de kerk en nieuwe wegen te zoeken. Over die kunst willen we het hebben. Een levende, bloeiende gemeente zijn in onze tijd, dat is iets kostbaars. Het is tijd hiervoor op te staan en elkaar hiervoor op te zoeken. We willen het initiatief zijn dat zich hiervoor inzet. In het spoor van Jezus Christus, op weg met de kerk.

Initiatiefgroep Kerk2030:

Janneke Burger-Niemeijer (Kampen)

Klaas Koelewijn (Maastricht)

Roel Kuiper (Amsterdam)

Jan Los (Harfsen)

Piet Mars (Leusden)

Hans Schaeffer (Kampen)

Joost Smit (Amersfoort)

LEESWIJZER

Dit boekje bevat allerlei handreikingen. Denk aan kleine Bijbelstudies, praktische tips, leerzame teksten, instructies om mee te oefenen, goede voorbeelden en aanwijzingen voor kerkzijn vandaag.

We staan eerst stil bij een Bijbelse visie op kerkzijn. Die visie wordt in dit boekje in de eerste drie hoofdstukjes verder uitgewerkt. Daarna (vanaf pagina 19) komt wat het hart van dit boekje vormt: de presentatie van de zes geloofspraktijken waarin kerkzijn naar voren komt. Het zijn praktijken, dus je kunt ermee aan de slag.

Misschien is het vreemd om datgene wat je in de kerk gewend bent om te doen *praktijken* te noemen. Toch doen we dat zo, om de velden aan te geven waarop kerkzijn zich beweegt. Die velden hebben voortdurend aandacht nodig, net als planten water. Misschien staat één van de planten er niet florissant bij. Dan ga je daarmee aan de slag. Aan het slot (pag. 35) geven we aan wat het initiatief Kerk2030 is en hoe je hieraan mee kunt doen.

Wat hou ik van uw huis

*Wat hou ik van uw huis,
Heer van de hemelse legers.
Ik kan zo sterk verlangen naar
de binnenpleinen van de Heer.
Diep in mijn lijf is zo'n heimwee,
zo'n blijvende schreeuw om de levende God.*

*Een vogel is er thuis,
Heer van de hemelse legers.
Een zwaluw voedt haar jongen op
bij u onder de pannen, God.
Wonen bij u is een zegen,
zo'n blijvende kans om te zingen voor u.*

*Gelukkig wie naar u
vol van verlangen op weg zijn,
zelfs in het dorre bomendal
zien zij een bron en regenval,
gaan ze van zegen tot zegen,
naar God die verschijnt in zijn heilige stad.*

*Ach hoor en kijk naar mij,
Heer van de hemelse legers.
Ja liever één dag dichtbij u
dan duizend dagen zonder u.
Liever bij u aan de drempel
dan binnen te zijn in een duistere tent.*

*De Heer beveiligt ons,
eer en geluk zal hij geven,
hij heeft zijn liefde nooit ontzegd
aan mensen, eerlijk onderweg.
Heer van de hemelse legers,
gelukkig zijn zij die vertrouwen op u.*

Wat hou ik van uw huis!

Ria Borkent

84a, Liedboek - Zingen en bidden in huis en kerk

I. INLEIDING: OP WEG MET DE KERK

Wie Jezus in de Bijbel op de voet volgt, ziet dat Hij steeds vraagt naar het geloof van de mensen. Zou Hij geloof vinden op aarde? 'Uw geloof heeft u behouden', zegt Hij meer dan eens tegen iemand. Het geloof is dus iets persoonlijks, maar het is nooit iets puur individueels. Het is uit op verbinding. Jezus ging uit van een geloof dat samen beleefd wordt. Dat gemeenschappelijk geloof is iets bijzonders, de kracht die de wereld verandert, haar behoudt, het zout van de aarde. Geloven doe je samen. Zo is het bedoeld. Waar mensen zich in geloof verzamelen, al zijn het er twee of drie, daar is Jezus Christus ook. Daar is vreugde, vernieuwing en hoop voor de wereld.

Er is een groot geheim dat door gelovigen gedeeld wordt (Marcus 4:11). Het 'mysterie' van Gods liefde voor de wereld die in Jezus zichtbaar wordt (Efeze 3: 18-19; 1 Timotheüs 3:16). Als die liefde ook onze liefde is, ontstaat vanzelf verbinding. Gelovigen vormen één lichaam. Samen is beter dan alleen. Samen beleef je meer en zie je meer. Daardoor groeit je geloof. Je bent broers en zussen, van elkaar. Zij kunnen jou aanmoedigen en je steunen, jij kunt er op jouw manier zijn voor hen. In de verbinding ontstaat kracht; gebundeld licht schijnt verder. Jezus Christus gaat voorop. Hij laat het mysterie zien, Hij is onze gids. Geloven is Hem vertrouwen en volgen, de wereld in.

Christenen worden vergeleken met mensen die op reis zijn. 'Mensen van de weg', werden de eerste christenen genoemd. Steeds gaan ze door, op weg naar een doel. Ze hebben een missie en weten dat ze elkaar daarbij nodig hebben. Ook en juist als het met dat geloven even niet zo goed gaat. Je zet, soms wankelend, samen met anderen de stappen op de weg. Er zijn hobbels, maar als je ze neemt, groeit het vertrouwen. Jezus is al op de plaats waar wij worden verwacht. Hij ging ons voor en neemt ons mee. Met

iedere stap komen we dichterbij Hem.

Toen Jezus op aarde was vormde Hij een groep leerlingen om zich heen. Zijn kernteam. Met hen kwam Hij overal. Met hen deelde Hij alles en uiteindelijk stuurde Jezus hen erop uit om het goede nieuws van zijn nieuwe wereld, Zijn Koninkrijk, rond te bazuinen. Deze leerlingen vormden op hun beurt de eerste christelijke gemeenschappen. Als iets het leven van christenen kenmerkt is dat zij overal waar zij komen *gemeenschappen* stichten. Christelijk geloof uit zich in gemeenschappen. Uit liefde voor God en voor elkaar. Omdat Jezus het zo wilde.

Er zijn ontmoetingsplaatsen onderweg waar Jezus zelf verschijnt aan Zijn volgelingen. Die noemen we nu de kerk. Een bijzondere en heilige plek, een rustplaats waar mensen worden gesterkt om de reis vol te houden. In de kerk gaat het om dichtbij God zijn: Zijn woorden horen, Zijn genade in ons verwarde, boze en soms smoezelige hart ontvangen. Dat is bijzonder: We worden in de kerk allemaal aangesproken, hoofd voor hoofd, we worden allemaal aangemoedigd verder te gaan op de reis. Jezus zegt dat Zijn Geest, die ook de Geest van de Vader is, met ons meegaat. We krijgen een hart dat verbonden is met Hem. Dat wordt ons verzekerd in de kerk.

En toch: kan geloof ook niet uitdoven en sterven? Hoe krijgt dit samen geloven nu precies vorm in onze tijd? Het boekje dat je nu in handen hebt, gaat over samen kerkzijn en Christus volgen met een toegewijd leven. Sommigen vinden dat geen punt. Ze willen niets liever. Ze zetten zich met hart en ziel in voor de kerk. Geloven is gehoorzamen, toch? Anderen vinden dat ingewikkeld. Ze vragen zich af wat je er precies aan hebt. Weer anderen storen zich aan de kerk, omdat er teveel regels zijn. Of omdat mensen er

elkaar niet aanmoedigen, maar steeds bekritisieren. Ze missen het gevoel dat God er met Zijn liefde is.

Als dit laatste waar is, dan is er wel een mooi verhaal over goed nieuws, maar leven mensen er niet uit. Misschien zijn gelovigen vergeten hoe bijzonder hun verlossing uit een wereld vol ellende en kwaad is. Of ze staan er niet genoeg bij stil dat Jezus Christus echt God is, en dat Hij door Zijn Geest ons kan en wil veranderen. Het gaat niet goed in de kerk als mensen teveel in hun hoofd zitten, zichzelf belangrijk maken of koppig aan hun eigen gelijk vasthouden. Ze vergeten te bouwen op Gods liefde en genade. Ze vergeten het Koninkrijk. Ze moeten beweging hebben. Weer op weg gaan. Meer samen geloven.

In dit boekje vind je oefeningen om samen kerkzijn in praktijk te brengen. Het geloof is iets dat je samen moet doen. Natuurlijk: het geloof is gericht op de leer van het Evangelie, de Bijbel. Daardoor wordt het gevoed. Zonder dat Evangelie geen geloof. Maar dat Evangelie wijst er steeds op dat geloof gepraktiseerd moet worden. En als dat gebeurt, versterkt het niet alleen zichzelf, maar enthousiasmeert het ook. Door te doen ga je meer voelen en zien. Dat is een wet in het Koninkrijk van God. Als je op weg gaat, gebeurt er iets. Als je geeft zul je ook ontvangen.

Op weg gaan dus. Stappen zetten samen met anderen. In de voetstappen van Christus gaan, met vreugde en door lijden heen. De kerk is een rustplaats voor reizigers, maar ook een oefenplaats van het Koninkrijk. Een plaats om toegerust te worden en in beweging te komen. Daar ontwikkelt zich de kracht van dat Koninkrijk. Samen geloven om samen meer te kunnen schijnen. De makers van dit boekje hebben het verlangen dat dat gaat gebeuren. Ze hopen op de groei en bloei van kerken die goede rust- en oefenplaatsen van het Koninkrijk zijn. Voor alle mensen.

Laten we de kern van kerkzijn en de missie van de kerk vooropstellen. Er wordt zoveel gezegd over de kerk. Er is kerkverlating, anderen zijn moe van de kerk, weer anderen vinden niet de kerk van hun smaak, het moet klassiek of het moet eigentijds, de traditionele kerk zou hebben afgedaan, de één heeft dit gevoel, een ander voelt iets anders. Er is veel ruis om ons heen. Daarom knopen we aan bij de 'eerste dingen', de 'eerste liefde', het voorbeeld van de 'eerste gemeente'. Waar Christus is, is Zijn gemeente om Hem heen. Die gaat vanzelf op weg. Dat geloven we, met de kerk van alle tijden, in oude en nieuwe vormen.

Terug naar de kern dus, met als doel gelovigen die samen onderweg zijn aan te moedigen en samen sterk te zijn. Terug naar de kern, om niet het gesprek over kerkzijn te laten domineren door meningsverschillen of onderlinge ergernissen. Wie weet wat het is te leven van genade, van vrijspraak, leert ook wat het betekent uit liefde te leven met anderen, de eigen broers en zussen voorop. De kerk is geen besloten en naar binnen gekeerd clubje, maar is er om licht te verspreiden en om te schitteren voor de wereld. Kan dat? Kun je daarvoor oefenen? Ja, samen.

DE EERSTE GEMEENTE

De eerste gemeente in Jeruzalem wordt vaak als voorbeeld genomen. Iedereen die Handelingen 4 en 5 in de Bijbel leest en zich deze gemeente voor ogen stelt wordt warm. Wat een mooi christelijk gemeentelven! We weten ook uit die eerste tijd dat er gemeenten waren met grote moeiten, waar mensen maar niet op één golflechte wisten te komen, waar mensen weinig rekening hielden met elkaar, waar hoogmoed was en eigenwijsheid. De gemeente in Jeruzalem was echter 'één van hart en ziel', ze waren eendrachtig en ze volgden het Evangelie van Jezus Christus heel fris en puur. De gemeente werd zeker niet verstikt door regels, maar zocht in allerlei opzichten een eigen weg. Het moest wel: zij waren de eersten, pionieren stond op het programma. Maar wat waren de kernelementen, wat was het 'geheim'?

Misschien wel dit:

- Ze waren onder de indruk van de liefde en genade die verschenen was in Jezus Christus. Vrijwel iedereen had deze ontdekking net gedaan en leefde uit verwondering.
- Ze zochten elkaar op, ze baden samen, prezen God en vormden een liefdevolle gemeenschap die leefde van gebed en van het Evangelie.
- Ze beschouwden niets als hun eigen bezit. Ze konden alles met elkaar delen en alles geven met het oog op het Koninkrijk van God.
- Christus was echt hoofd van Zijn kerk op aarde en niemand anders. Hij werd voortdurend centraal gesteld bij alle beslissingen. Er was geloof, hoop en liefde.

2. INADEMEN EN UITADEMEN

Christenen gaan naar de kerk in de verwachting dat hun geloof daar gevoed wordt. Dat ze God ontmoeten en dat die ontmoeting op een of andere manier heilzaam is. Terecht. Zo zou het moeten zijn. Kom naar Gods huis, kom naar Zijn gemeente en je wordt gevoed. Daar is de brandstof om weer op pad te gaan, de wereld in als veranderd mens.

Gaat het dan altijd zo? Christenen kennen soms ook de ervaring dat hun geloof droog kan komen te staan. Op zo'n moment voel je er niet veel bij en is het moeilijk in beweging te komen voor de dingen van Gods Koninkrijk. Soms trekken gelovigen door dor land. Ze zijn als pelgrims die in de woestijn erbij zijn gaan zitten. Wat kun je doen?

Geloven is steeds teruggaan naar het punt waar je kunt ontvangen. Daarvoor is de kerk er. Zoals Paulus doorgeeft wat hij zelf eerst ontvangen heeft, zo geven gelovigen door wat de Heer aan hen geeft. De kerk komt tot leven door Gods spreken. Daar begint de beweging naar buiten. De kerk van Christus gloeit en dient de samenleving. En zo kijkt ze uit naar de dag van Jezus (John Stott). Je kunt deze beweging van ontvangen en doorgeven typeren als in- en uitademen.

De kerk ademt in als zij ontvangt en viert dat Jezus Christus er is voor ons. Tijdens dit inademen groeit het geloof en vult God met zijn Geest ons hart. God zaait dit geloof in ons door woorden van de Heer die ons raken en troosten. In deze inademing verandert ons leven. We ontvangen, we worden 'nieuwe mensen', we gaan onszelf en elkaar zien met nieuwe ogen, als geredde mensen, door God geliefd.

Datzelfde ontvangen staat centraal als we brood en wijn delen

in verbondenheid met Jezus en elkaar. Eten, drinken, inademen vormt onze identiteit als nieuwe mensen. Jezus vergelijkt zijn kerk met een nieuwe familie, een band die sterker is dan alles wat meekomt in afkomst of huidskleur. Door middel van verkondiging, onderwijs, gebed en samen-zijn geeft de Geest ons adem om God te loven en te prijzen en Hem te aanbidden. Daar kun je elkaar in helpen, als pelgrims op de reis. Daarover gaat een aantal van de geloofspraktijken die we in dit boekje presenteren.

Tegelijk gaat het koninkrijk verder: Op inademen volgt uitademen. Het nieuwe leven blijft niet opgesloten in het hart van de gelovige. Het 'moet' eruit, in het zorgen voor elkaar en het dienen van de samenleving. Het blijft dus niet opgesloten in de kerk. Het gaat zelfs niet om de kerk. De kerk is opgenomen in de beweging van God, het koninkrijk dat verder gaat en dat komt in deze wereld. Daarover gaat een andere set aan geloofspraktijken.

God heeft alle macht gegeven aan Jezus, de Zoon. Alle mensen in de wereld worden in de Bijbel opgeroepen om dit evangelie aan te nemen in geloof. In het uitademen mag de kerk meedoen met het vergroten van de kring rond Christus en met het dienen van de wijk, stad of plaats waar ze gevestigd is. Zo is de kerk hoop voor de wereld. We delen uit van het nieuwe leven, we krijgen oog voor haar behoefte of nood. In- en uitademen horen bij elkaar als tekens van leven.

Het delen van het goede nieuws van Jezus maakt de kerk rijker. Door te delen ontdek je hoe breed, diep en rijk de liefde en vrede van Christus is. Dit is dus uitademen: de kerk zoekt met de liefde van Christus wat zonder God verloren gaat. De kerk verlangt ernaar om recht te doen en om te zien naar wat in de samenleving kwetsbaar is. God werkt zo door de kerk in de

wereld en wij volgen Hem na. Zo komt via de kerk het nieuwe leven op tal van plaatsen. De kerk ademt uit in de samenleving en geeft zichzelf. Het is een voorrecht en uitdaging om die dubbele beweging te maken: in- en uitademen.

Als het landschap waar je doorheen trekt dor en droog aanvoelt, ga dan niet bij de pakken neerzitten. Zoek het contact om het geloof weer aan te wakkeren. Bespreek met elkaar wat in- en uitademen concreet betekent. Hoe je daar tijd voor neemt en vorm aan geeft. Denk bij inademen aan Gods onvoorstelbare genade, mediteer in stilte, spreek er met anderen over en bid voor een hart dat ontvangen kan. Dan zendt God Zijn Geest. En het uitademen begint.

IN- EN UITADEMEN IN TIEL

Op 24 april 1946 vond in Tiel de vrijmaking plaats. Hoeveel mensen er precies op die bewuste avond aanwezig waren, valt moeilijk te zeggen. In elk geval waren er te weinig broeders aanwezig om op een fatsoenlijke manier ambtsdragers te kiezen. De zusters mochten toen nog niet stemmen. Maar voor deze ene keer werd een uitzondering gemaakt. Decennialang was de GKv Tiel een kleine, dappere gemeente in de rode arbeidersstad Tiel. Men had het goed met elkaar. Als dominee Van Dijk, die de gemeente jarenlang gediend heeft, zijn verjaardag vierde was het de zoete inval. Maar de blik was nog vooral naar binnen gericht. Dit veranderde rond de eeuwwisseling. De nieuwbouw van 'De Magnificatkerk' gaf een boost aan de gemeente. Dominee Ulbe van der Meer liet een frisse wind waaien en vroeg aandacht voor de nood in de stad. Verontruste gemeenteleden van de hervormde en gereformeerde kerk sloten zich bij de gemeente aan. Jonge gezinnen stuurden hun kinderen naar protestants-christelijk basisonderwijs in de eigen woonplaats, in plaats van te verhuizen naar de biblebelt. In twintig jaar tijd is het aantal gemeenteleden verdubbeld. Ik heb eens aan een aantal nieuwe gemeenteleden de vraag gesteld, waarom ze voor onze kerk hadden gekozen. Hun antwoord: vanwege de diepgang in de prediking en de warme, betrokken gemeenschap. Deze mensen zijn tegelijk onze beste ambassadeurs: elke zondag zitten er belangstellenden in de zaal, die zich soms bij ons aansluiten. Door de vele nieuwe gezichten heeft de gemeente zelf ook een verdiepingsslag gemaakt: we leven samen met en voor Christus en willen dat graag met mensen delen. We zijn onze God heel dankbaar en zien uit naar wat Hij nog meer gaat doen!

Wouter van Veelen, predikant Magnificatkerk Tiel

3. EERSTE LIEFDE

Het staat er echt: jullie hebben je 'eerste liefde' losgelaten. Je bent niet meer zo betrokken en warm als eerst. Je bent lauw geworden (Openbaring 2:4). Door jullie rijkdom denk je dat je niets meer nodig hebt. Word wakker; breek met verkeerde praktijken, je gedrag deugt niet. In de brieven aan de 'zeven gemeenten' uit Openbaringen 2 komen dat soort uitdrukkingen voor. Op vrijwel alle gemeenten is wat aan te merken, al is er ook geloof, trouw en standvastigheid.

Toch is de boodschap dat de eerste liefde is losgelaten het zwaarst. Het wordt gezegd tegen de gemeente van Efeze. Bladeren we terug in de Bijbel dan zien we dat deze gemeente gekenmerkt werd door liefde voor alle heiligen, dat wil zeggen voor gelovige medebroeders en -zusters (1:15). Zo hadden ze de liefde van Christus beantwoord. Deze gemeente stond hoog aangeschreven, maar kon dus ook weer vallen. Denk aan je eerste liefde, kregen ze te horen. Dat is wat kennelijk gezegd moet worden tegen gemeenten die al een tijdje meegaan.

De eerste liefde, daar gaat het om. Het is niet erg dat liefde verandert, maar die eerste liefde heeft toch iets bijzonders, iets krachtigs en vurigs. Sterk als de dood. Iedereen kan die eerste liefde wel terugvoelen, al is het jaren geleden. Je doet dat natuurlijk niet vaak: wat heb je aan kalverliefde in de serieuze uitdagingen van het leven? Toch kan het krachtig zijn om op latere momenten in je leven terug te keren naar die eerste liefde. De Drentse zanger Daniël Lohues adviseert: "en as ooit op 'n dag alles naar wordt in de kop, zuuk dan 's goed al joen liefde weer 's op". Wijs advies voor wie de ervaring herkent dat 'alles naar wordt in de kop'. Zou het ook wijs advies kunnen zijn voor de kerk? Kan het zo zijn dat kerken een levenscyclus doorlopen? Eerst is er enthousiasme, een sterk geloofsleven, grote inzet, liefde voor

Christus, grote saamhorigheid. Daarna komt de gewenning, alles is vanzelfsprekend geworden, de inzet wordt plichtmatig, het geloof sleets en de belangstelling voor het Evangelie verflauwt. In een derde fase komt de kerk op een tweekoppig: of het geestelijk verval treedt in en mensen vertrekken of er klinkt een wake-up-call als bij die zeven gemeenten en gelovigen bezinnen zich op hun eerste liefde. Zo keert ook de bloei weer terug.

Kerken veranderen, ook de kerken die wij op het oog hebben. Patronen uit het verleden worden vervangen door nieuwe. Kerkdiensten worden anders ingevuld. We doen wat minder ambtelijk en officieel. Vrouwen gaan dienen in allerlei rollen, ook in de verkondiging. Liturgische vernieuwing brengt nieuwe stijlen van aanbidding in de kerk. Dit alles kan aanvoelen als nieuw en anders. Maar wat telt in een kerk is de liefde van Christus die zich vertaalt in een liefde voor God en voor elkaar, voelbaar, zichtbaar, hoorbaar: 'Kom ga met ons en doe als wij', roepen mensen, vervuld van liefde, elkaar toe.

Kerken veranderen en moeten dat ook doen. Kerken zijn veel minder de landelijke collectieven die ze waren in het verleden. Vandaag stemt de kerk zich meer af op de concrete lokale context. Kerken zijn veel minder een hiërarchisch instituut met een veelheid aan regels en afgebakende functies. Vandaag zijn kerken platte organisaties, waarin iedereen kan meedoen. Kerken zijn veel minder dan vroeger bolwerken van traditie. Vandaag zijn kerken meer open gemeenschappen. Maar wat geeft het? Wat telt is dit: een echte eerste liefde voor Christus en Zijn gemeente.

KERK IN DE BIJBEL

Het woord 'kerk' is een verbastering van het Griekse woord kuriakè, dat betekent: van de Heer (kurios). Het is een gemeenschap van mensen die horen bij hun Heer Jezus Christus. Er is nog een ander Grieks woord voor kerk: ekklesia. Dit verwijst naar de groep mensen die apart geroepen is. Geroepen uit de wereld, apart gezet, in Gods licht (1 Petrus 2,9). Jezus zelf spreekt over een kudde en een herder: een beeld waar iedereen zich iets bij voor kon stellen (vgl. Psalm 23, Ezechiël 34, Matteüs 9,35-36 en Johannes 10,1-14).

Een beeld dat de apostel Paulus gebruikt is dat van het 'lichaam van Christus' (1 Korintiërs 12). Daarin zijn allerlei delen met elkaar verbonden die zonder elkaar niet goed kunnen functioneren. De verbinding met Christus staat centraal. Uiteraard gaat het over diversiteit: de kerk kent verschillende gaven en mensen die nodig zijn voor het geheel. Maar het is een lichaam onder één Hoofd: Jezus Christus. Door Hem krijgt het lichaam richting, kracht en energie. En kan het in- en uitademen.

Een volgend beeld is dat van een gebouw. De gemeente wordt vergeleken met de tempel (1 Korintiërs 3,10-11 en 1 Petrus 2,4-5). De tempel is de plaats waar God en mens elkaar ontmoeten, waar gelovigen bij elkaar komen om te vieren en toegerust te worden voor het leven in Gods dienst. Tegelijk zijn de gelovigen zelf ook een tempel: de Heilige Geest woont in mensen, die samen – als 'levende stenen' – het gebouw vormen waar God ook is.

Ook wordt de kerk aangesproken als 'gemeenschap van heiligen'. De Heer van de kerk is de schepper van de kerk. Als Hij roept ontstaat een nieuwe gemeenschap en nieuw leven, gericht op vernieuwing en wedergeboorte (vgl. 1 Korintiërs 1,1-9). Of zoals een van de belijdenissen van de christelijke kerk zegt als het

gaat over kerkzijn: Wij geloven 'dat de Zoon van God (...) zich een gemeente, die tot het eeuwige leven uitverkoren is, van het begin van de wereld tot aan het einde vergadert, beschermt en onderhoudt'. Om daar onmiddellijk een heel persoonlijk statement aan toe te voegen: 'En ik geloof dat ik van deze gemeente een leven lid ben en eeuwig zal blijven' (Heidelbergse Catechismus, Zondag 21).

De Bijbelse beelden geven aan hoe belangrijk de gemeenschap van gelovigen is. De Drie-enige God bouwt aan een gemeenschap. Verbonden in Hem zal ze alle eeuwen bestaan. Deze kerk is niet gebonden aan één stroming, volk of taal. Zij is katholiek (algemeen) en je kunt haar overal tegenkomen waar Gods Woord klinkt en waar de zichtbare tekens van doop en avondmaal zijn.

4. ZES PRAKTIJEN VAN KERKZIJN

Laten we nu stap-voor-stap over de invulling kerkzijn nadenken, vanuit de 'eerste liefde'. We letten er nu op wat de gemeente met elkaar doet, als kerk. De stappen die we hier zetten brengen ons op zes velden. We noemen ze praktijken. Dat geeft aan dat de gemeente altijd samen iets doet. We zijn samen bezig met ons geloof, met het zoeken, eren en dienen van God, met het helpen en dienen van anderen, met het nieuwe leven dat gevierd en geleefd wordt. Daarin is de kerk lichaam van Christus.

Het geloof is geen theorie, het is een geleefde praktijk. Het is net zo goed iets van onze handen als van ons hoofd. Actief geloven doe je met heel je hebben en houden, verstand en hart, lichaam en ziel, zegt de Bijbel. C.S. Lewis zei eens in antwoord op de vraag wat het belangrijkste is, goede daden of geloof: 'Het lijkt me zoiets als vragen welke helft van de schaar het belangrijkste is'. Om iets teweeg te brengen heb je beide nodig. Aan geloven moet je een praktische vorm geven.

Het oefenen van het geloof is een grote steun voor gelovigen onderweg. Zo zijn er allerlei goede praktijken, stijlen en rituelen ontstaan. Wij geloven dat het juist in onze tijd belangrijk is die praktijken bewust aandacht te geven. Anders nemen praktijken van de wereld ons leven over. De verlangens van de wereld leiden tot praktijken die van God wegvoeren. De kerk is bedoeld als motor voor het onderhouden van christelijke geloofspraktijken. Ze helpen ons dicht bij God te blijven. Wij moedigen je in dit boekje graag aan om zo tegen de kerk aan te kijken: als een plek waar je geloofsleven de noodzakelijke oefening krijgt.

Geloofspraktijken

Laten we de kerk als oefenplaats zien, als trainingsveld. We kunnen daarop met elkaar gaan trainen. Jonge spieren en stramme botten

hebben beweging nodig. De kerk is de oefenplaats van het Koninkrijk van God. Daar kunnen we leren te leven vanuit het geheim van het Koninkrijk van God. Daar wordt ons geloof, onze hoop en onze liefde gesterkt en verder ontwikkeld.

We zien zes trainingsvelden voor ons. Op al die velden kun je oefenen en ontstaan vanzelf geloofspraktijken. Het zijn de volgende:

1. Christus zien en God ontmoeten
2. Vertrouwen op de kracht van genade
3. Toegewijd en heilig leven
4. Leven uit liefde, gericht op gemeenschap
5. Nieuwe levensstijl, als goede rentmeester
6. Dienstbaarheid en leiderschap

Deze zes velden kun je in een cirkel onderbrengen (zie volgende pagina). De cirkel bestaat uit twee helften. De ene helft gaat over de dienst aan God, de versterking van het geloof, de andere helft gaat over onze dienst aan elkaar en de wereld. Op al die velden heb je specifieke praktijken, zoals: God naderen, preken, groeien in geloofsvertrouwen, bidden, vergeven, gemeenschapsleven, omgaan met je niet-gelovigen, een goed beheer van de schepping, elkaar dienen en op een goede manier leidinggeven. Het zijn allemaal praktijken van een christelijk leven en er zijn er nog meer. Het zijn stappen die je kunt zetten, overdenkingen en handelingen. Die kun je samen vormgeven, als leden van een gemeente. Dat is precies ook de bedoeling.

FIGUUR: ZES GELOOFSPRAKTIJKEN

SECULARISATIE

De kerk kent praktijken, de wereld ook. Er wordt op heel wat plaatsen gedaan alsof God niet bestaat. Je kunt aan het werk zijn, bezig in beroep, school of bedrijf zonder dat God ooit ter sprake komt. In een omgeving waar de meerderheid van de mensen niet gelooft, wordt er steeds minder gerekend met mensen die wel geloven.

Dit proces heet 'secularisatie', letterlijk: verwereldlijking. Het betekent dat God er niet meer toe doet in hele levensdomeinen. Dat is het gevolg van het handelen van mensen die het geloof in God niet meer onderhouden, 'er niet meer aan doen'. Geseculariseerde praktijken drukken christelijke praktijken weg: niet meer bidden, niet meer rekenen met een christelijke moraal, niet meer vrij op zondag.

Het is wel goed te bedenken dat ondanks de sterke secularisatie in onze cultuur, mensen nooit geheel areligieus zijn. Er is altijd wel één of ander geloof, een spirituele behoefte, een openheid voor zingeving. Maar toch: een seculariserende cultuur zet de praktijken van het christelijk leven onder druk. Daarom is het blijven oefenen daarvan in de kerk zo belangrijk. Misschien wel belangrijker dan ooit. Bovendien moeten we kritisch kijken naar wat we dan oefenen. Kerk en wereld lopen in elkaar over en vaak genoeg volgt de kerk ongemerkt de seculiere praktijken van de wereld. Ken je daar voorbeelden van?

Daarom: laten we bewust christelijke geloofspraktijken blijven inoefenen. Je kunt de praktijk van geloven ook een liturgie noemen. Dat zijn acties of handelingen die we doen om God te eren. Die moet je bewust leren. Het zijn manieren onszelf met God te verbinden. Dat is een mooie gedachte. In deze liturgie naderen wij God en Hij nadert ons. Wij onderscheiden twee basisliturgieën,

twee groepjes geloofspraktijken: God ontmoeten en onszelf aan Hem toewijden, en: met de gemeente God dienen in de wereld. Twee kanten van kerkzijn: lichaam van Christus en gemeenschap van geroepen gelovigen. In hoofdstuk 5 gaat het om het eerste, in hoofdstuk 6 om het tweede.

5. GOD ONTMOETEN

We richten ons nu op de eerste helft van de cirkel (rechterkant), de drie praktijken van kerkzijn over het dienen van God, de eerste liturgie.

I. Christus zien en God ontmoeten (in de eredienst)

Het bijzondere van de kerk is dat God ons daar ontvangt. Hij wil zich er laten ontmoeten. Als we binnenkomen groet Hij ons en als we weggaan zegent Hij ons. De kerk gloeit van Gods aanwezigheid. In de kerk is Christus 'onder ons' (Johannes 1). Vol genade en waarheid. Jezus heeft beloofd na Zijn vertrek naar de hemel dat Hij bij zijn volgelingen zou blijven. Zijn kracht blijft zichtbaar en voelbaar in Woord en Geest. Hij toont zich in tekenen van brood en wijn. De kerk is het lichaam van Christus. De kracht van Christus leeft in de liefde van broers en zussen. In de samenkomst van Zijn gemeente is Hij er ook. Via Christus laat God zich ontmoeten. Daarom zegt de Bijbel steeds: zorg dat je samenkomt, zorg dat je er bent. Je ontvangt hier toegang tot het hart van de Vader.

Kerkzijn begint met een levend besef van deze 'eerste dingen'. De aanwezigheid van Christus draagt alles. Het wonder van onze omgang met God is het buitengewone van de eredienst. Verwonder je er over. Wat vraagt het van gelovige mensen om dit ook werkelijk zo te kunnen zien en te ervaren? Hoe zorgen we ervoor niet afgeleid te worden door ergernissen over mensen, door sleur, hoe geven we vorm aan een sfeer van eerbied en ontzag voor de heilige God die zich laat ontmoeten om ons te bemoedigen op onze reis? Hoe richten we warme en opscherpende bijeenkomsten in met een focus op Christus als aanwezige Heer?

Wat is er nodig voor de praktijk van deze ontmoeting?

1. Focus, aandacht, eerbied en ontzag. Het is goed je innerlijk voor te bereiden op de ontmoeting met God in de eredienst. Maak je klein voor God in het besef dat wij onheilige mensen in de ontmoeting met God alles mogen ontvangen om heilig te leven.
2. Richt je in de eredienst op wat het Woord van God doet, op Christus en Zijn werk voor jou en op de Heilige Geest. Christus toont zich daarin heel direct aan de gemeente en ook aan jou. Voor hen die het Woord van God hebben te brengen en de liturgie verzorgen geldt hetzelfde.
3. Word zo ontvankelijk als mogelijk. Je komt in de eredienst voor de ontmoeting met God en daarin ontvang je de verzekering van de vergeving van je zonden, je wordt een vrij mens, je ontvangt een nieuw leven en zicht op je dienst. Vermijd de rol van kritische toeschouwer.
4. Vier dit alles, vier de genade, vier het voorproefje van de thuiskomst als het bruiloftsfeest aanbreekt. Doe dat samen op een manier waar iedereen zich betrokken bij voelt. Vier ingetogen, omdat het nog niet de bruiloft zelf is. Vier eerbiedig en met vreugde, met hoofd, hart en handen.
5. Oefening: spreek voor een kerkdienst een gebed van verlangen uit naar de ontmoeting met God. Benoem met elkaar na afloop concrete momenten waarin Jezus Christus zichtbaar en hoorbaar naar je toekwam en dank Hem daarvoor.
6. Bijbeltekst ter overdenking: psalm 65. In deze psalm nader je samen tot God, je ontdekt wie Hij is en hoort Zijn antwoord.

2. Vertrouwen op de kracht van genade (levend geloof)

De kerk beheert een groot geheim: de komst van het Koninkrijk van God onder de mensen, een rijk van liefde, goedheid, recht en genade, waarvan Christus Heer is. Dat Koninkrijk bestaat niet in woorden, maar is een kracht in de wereld. Die kracht wordt al ervaren in de kerk, de gemeenschap van mensen die naar dat Rijk uitzien. In de kerk komen mensen samen die dat geloven en dat geloof ook weer willen voelen en daarin aangemoedigd worden. De doop als teken van inlijving in Gods Rijk is hiervan een geweldig begin. De kerk leert dat ieder die gedoopt is mag vertrouwen op de reddende en verlossende kracht van Gods genade. Dat onderwijst ze en toont ze in haar eigen bestaan. Gelovigen hebben het nodig daarin gevoed te worden, omdat het bestaan in de wereld confronteert met weerstand, onrecht, kwaad, vijandschap tegen het geloof. Bij alle aanvechtingen en besef van eigen onmacht en kleinheid wil God in Jezus Christus naast ons staan en ons geloof te hulp komen.

Het Koninkrijk van God verandert mensen, het verandert ook de wereld. Het komt erop aan te vertrouwen op de kracht van dat Koninkrijk. God belooft vergeving van zonden, levensvernieuwing, geestelijke groei. Het geloof laat zien dat zonde, kwaad en gebrokenheid niet het laatste woord hebben. Volgelingen van Christus kunnen een kracht ten goede zijn als als zij bouwen op Christus en op Zijn Rijk. Kerken kunnen rust- en oefenplaatsen zijn van Gods Koninkrijk, waar genade en heil wordt ontvangen voor de wereld.

Wat is er nodig voor deze praktijk?

1. Besef dat we om werkelijk te leven afhankelijk zijn van genade. Als zondige mensen zijn we 'bedelaars' bij God (Luther). In Christus worden we schoongewassen als we berouw hebben over het kwaad dat ons aankleeft als het stof van de weg. De kerk verkondigt en belichaamt deze genade als ontvangende en gunnende gemeenschap.

2. Vertrouw daadwerkelijk op die genade en bouw op Christus als je fundament. Stel je dat letterlijk voor; doe dat, geef je over, zoals Christus zich gegeven heeft. Bouw op Zijn liefde, genade, rechtvaardigheid en ontvang een herboren geest. Dit zijn nieuwe realiteiten, ook in jouw leven. De liturgie van het leven met God kan hierbij ondersteunen. Geef je over aan Christus, vertrouw op Zijn belofte.
3. Laat kwaad, onrecht en gebrokenheid nooit zijn gang gaan. Deel je zorg en verlangens, je onzekerheid en hoop met anderen. Belijd zonden aan elkaar. Laat gebrek aan geloof in de reddende kracht van Christus niet onbesproken. Het Koninkrijk van God komt, maar het wordt onzichtbaar gemaakt als mensen er niet in geloven. Geloof dus met heel je hart, heel je verstand, al je kracht.
4. Oefening: beluister het lied 'Amazing Grace'. Bedenk wie/wat je zou zijn zonder de reddende genade van Christus. Bedenk hoe Jezus je leven door Zijn liefde veranderd heeft. Bid voor twee mensen die je in deze genade wilt laten delen.
5. Bijbeltekst ter overdenking: Jesaja 55. Over de uitnodiging om genade te ontvangen, het ongerijmde van Gods plannen en uitbundige vreugde.

3. Toegewijd en heilig leven (gebed, offer)

Bij een nieuw leven uit genade, hoort de toewijding aan de weg van Christus en Zijn Koninkrijk. Je geeft daarin jezelf. Wees als Christus. Geef jezelf. Doe dat uit liefde. Dat is je godsdienst (Hebreeën 10). De kerk helpt daarbij. Zij laat in haar onderwijs zien wat deze toewijding betekent. Hoe leef ik dicht bij God? Hoe leef ik heilig in de wereld? De kerk rust ook toe om God te dienen in alle praktijken van ons leven. We worden daartoe geroepen door Christus zelf. Zijn Koninkrijk omvat het hele leven, dus ook ons dagelijks bestaan. In een toegewijd bestaan krijgt ons christelijk leven handen en voeten.

Dat toegewijde leven verbindt met God. Dat uit zich om te beginnen in ons gebed. Christenen bidden. Zij maken zich daarin klein voor God en richten zich tot God. Zij leven in verwachting dat Hij alles goed maakt voor ons, door Zijn genade. In een toegewijd leven gaan we niet achteloos aan God voorbij, maar zoeken we steeds weer Zijn 'aangezicht'. Wie dat doet, gaat ook de kracht van Gods Geest voelen in zijn of haar leven. Vanuit die kracht kunnen we heilig en toegewijd leven, iedere dag. Zo richten we ons op Hem met overgave en wijden we ons bestaan toe aan Koning Christus op zondag en door de week, in ons werk en ons privébestaan.

In dat gebed mogen we alles aan God vragen. Christenen vragen om concrete hulp, om genezing bij ziekte, om wijsheid en leiding door de Heilige Geest. Wij vragen of God ons duidelijk wil maken waar we ons kunnen inzetten, en hoe onze gaven ertoe doen in Zijn Koninkrijk. Bidden is vooral Gods genadige en heilzame nabijheid vragen, Zijn kracht om het nieuwe leven te leiden dat Hij belooft.

Wat is er nodig voor deze praktijk?

1. Leer jezelf met heel je bestaan over te geven aan Christus. Doe dat uit liefde. In dit geven ontvang je veel terug. Maak dat tot de kern van je godsdienstig leven.
2. Zorg voor een actief gebedsleven, waarin je ditzelfde doet. Start en eindig de dag hiermee. Dat staat gelijk met het brengen van een offer: dat wat je het belangrijkste vindt, breng je bij God. Zoek anderen op met wie je samen kunt bidden, vooral wanneer het lastig is dit in je eentje vol te houden.
3. Vraag je af welke offers van je gevraagd worden in je dagelijks leven als je je toewijdt aan Christus. Dat is de leefstijl van Gods Koninkrijk. Denk na over je tijd, geld en prioriteiten.
4. Op welke manier wijden we ons bestaan door de week aan Koning Christus? Denk aan je werk, sportclub of de buurt waarin je woont.

5. Oefening: spreek binnen je kerk een periode af waarin je met elkaar bidt om nieuwe toewijding, bijvoorbeeld in de 40-dagen-tijd voor Pasen. Deel mensen die dat willen hiervoor in drietallen in.
6. Bijbeltekst ter overdenking: Kolossenzen 3, 1-17. Over nieuwe harten, herstelde relaties en toegewijd leven in woord en daad.

6. DIENEN IN DE WERELD

We richten ons nu op de tweede helft van de cirkel, de tweede liturgie. Gaat de eerste helft vooral over de kerk als lichaam van Christus, de tweede helft gaat over de kerk als gemeenschap van verlore mensen, de gemeenschap der heiligen. De eerste gaat over de vraag hoe ons geloof gevoed wordt door de relatie met Christus, het ontvangen en delen. De tweede helft gaat over het uitdragen van dat geloof, het vernieuwen van onze relaties, het vieren en het meenemen van anderen. Het gaat dan om het opbouwen van de gemeenschap, een nieuwe levensstijl voor vernieuwde mensen en het dienen van elkaar met alle gaven.

4. Leven uit liefde, gericht op gemeenschap

De kerk is een oefening in gemeenschappelijk leven en sticht gemeenschap, in allerlei vorm. De liefde die ons met elkaar verbindt, geeft geborgenheid en schept in Christus een nieuw bestaan in de wereld. Als de liefde van Christus al onze relaties doortrekt, gaan ze leven, ze worden bijzonder, iets heiligs. Er komen allerlei gemeenschappen tot leven, niet alleen in de kerk. Het sociale leven wordt gezonder van mensen die in liefde uitreiken naar anderen. Dat geldt ook voor families, scholen, buurten, dorpen en wijken.

De Bijbel reikt hier allerlei beelden bij aan. Van broeders en zusters die vredig samenwonen, tot gemeenschappen waar mensen alles delen met elkaar. Zo was ook de eerste christelijke gemeente, beschreven in Handelingen 4 en 5. Niemand stond op eigen bezit of afkomst, de gemeente steunde elkaar en was zo aantrekkelijk voor de wereld. In de kerk zorgen we ervoor dat mensen niet tekortkomen, niemand ongetroost is, en dat mensen elkaars lasten dragen. Dat is het mooie van echt christelijke gemeenschappen, hoewel je in Handelingen 5 ook het verhaal van Ananias en Saffira leest: christelijke gemeenschappen leven vanaf het eerste begin ook in gebrokenheid en voorlopigheid. De kerk kan in deze

wereld niet volmaakt zijn, maar wel verwijzen naar een volmaakte gemeenschap die God zelf ons belooft.

God wil ook dat zijn kinderen één zijn. Gemeenschap betekent dus ook: elkaar steunen als het moeilijk is, geen scheuren maken in het lichaam van Christus. Als kerken verdeeld zijn of tegen elkaar strijden, dan geeft dat geen getuigenis van de liefde van Christus. Kerken hebben tegen deze regel vaak gezondigd. Het is dan ook een blijvende opdracht om elkaar de hand te reiken als Christus het fundament van de kerk is. Hoewel bij de pakken neerzitten geen zin heeft, kan het geen kwaad om je van tijd tot tijd te laten raken door de pijn van de verdeeldheid. Het is mooi als het ons lukt om die verdeeldheid op te heffen en nieuwe eenheid te vinden, maar soms is het hoogst haalbare om samen het hoofd te schudden en te constateren dat het ons niet lukt, maar dat dat wel zou moeten. Ook zo ben je samen een (onvolmaakt en menselijk) beeld van Gods liefde.

Hoe geven we daar vorm in onze tijd? Wat is er nodig voor deze praktijk?

1. Met elkaar spreken over kerkzijn als gemeenschap. Wat betekent voor ons de liefde van Christus en Zijn opdracht elkaar lief te hebben en zo 'in Hem' te blijven? Wat betekent dit voor onze relaties, voor kerkelijke eenheid, voor de structuren waarin we samenleven in en buiten de kerk? Wat is onze inzet hiervoor in goede en slechte dagen?
2. Hoe richten we onze gemeenschap zo in dat mensen naar elkaar omzien en elkaars lasten dragen? Dat kan binnen de kerk in de vorm van diaconaal werk, elkaar bijstaan in kringen, maar ook buiten de kerk. De liefde van Christus dringt tot hulpbetoon, binnen en buiten de kerk.
3. Hoe zorgen we ervoor dat de eerste en de tweede liturgie

met elkaar verbonden blijven? Als dat ons lukt zal het delen met elkaar en omzien naar elkaar niet beperkt blijven tot een lastige opdracht, maar ons juist onvermoed doen groeien in ons naderen tot God.

4. Zorg ervoor dat iedere generatie zich gezien weet in de kerk. Leer kinderen en jongeren dat ze onderdeel zijn van de gemeenschap en geef hun al vroeg taken. Zorg ervoor dat ze met alles meedoen in het ontvangen, vieren, uitreiken en meenemen. Zoek hen op waar zij zijn, ook buiten institutionele vormen. Zorg ervoor dat volwassen mannen en vrouwen hun krachten inzetten voor de gemeenschap. Zorg ervoor dat ouderen zich betrokken weten en vraag of zij zich in het bijzonder willen wijden aan het gebed.
5. Oefening: Overleg met elkaar over concrete noden op het gebied van armoede, eenzaamheid of zorgbehoefte binnen de kerk of haar omgeving. Betrek hier partijen bij als het sociaal wijkteam. Overleg welke vormen van hulp hiervoor geboden kunnen worden (via buddy's, bezoeksregelingen, vervoersdiensten). Stel de kerk open als ontmoetingsplaats of onderdak.
6. Bijbeltekst ter overdenking: Johannes 13, 1-17. Over ongemak van ontvangen, nederigheid en liefde zonder grens.

5. Nieuwe levensstijl, als goede rentmeester

Mensen met een vernieuwd hart en vernieuwd leven vertonen ook een nieuwe levensstijl. Zij zijn daarin een leesbare brief, een levend bewijs van het Koninkrijk. Gelovigen worden in het Nieuwe Testament getypeerd als 'nieuwe schepping'. Tegelijk zijn we rentmeester van deze schepping. De aarde en al het leven is aan de mens toevertrouwd om er goed voor te zorgen, haar liefde te bewijzen als schepping van God, haar verder te ontwikkelen en tot bloei te brengen voor mens en wereld. Duidelijk is dat de westerse levensstijl en welvaartsmaatschappij die aarde in gevaar brengt. Om goede beheerders van de aarde te zijn, is een andere stijl nodig.

Met elkaar kunnen christenen bedenken wat een goede omgang met de wereld en elkaar betekent. De kerk kan daarin toerusten. Zij heeft toegang tot bronnen van geloof en geloofspraktijken uit de wereldwijde kerk die daarbij helpend kunnen zijn. De Bijbel geeft tal van aanwijzingen voor een zorgende en verantwoorde omgang met de schepping. Een nieuwe levensstijl vertonen is niets anders dan geloof in praktijk brengen. Dat kan blijken in onze omgang met drank, voedsel, onze tijd, met het milieu, het beheer van goederen. In dat alles vraagt God van ons iets anders te laten zien dan de wereld, iets 'geheel anders'.

Wie God volgt, ontvangt een dankbaar hart. Een nieuwe levensstijl viert de verlossing in Christus en nodigt anderen uit daaraan deel te nemen. Bevrijde mensen laten zich niet gevangennemen door consumptiedwang of een ijzeren logica van individuele vrijheid, welvaartsvermeerdering en desastreuze exploitatie van de aarde. Ook daarvan zijn volgelingen van Christus bevrijd. De kerk rust toe om een nieuwe levensstijl te vertonen.

Hoe brengen we dit in praktijk?

1. Als wij nieuw leven ontvangen, dan betekent dit iets voor onze omgeving. Wat betekent het dat ook de schepping geschapen is om God te loven? En wat houdt dit in voor onze omgang met elkaar en de aarde? De kerk rust toe om een andere levensstijl te vertonen in de wereld en onze westerse welvaartsmaatschappij. Maak een agenda voor de kerk.
2. Breng verhalen en getuigenissen van christenen over een nieuwe levensstijl als volgelingen van Christus bij elkaar. Een nieuw leven leidt tot een nieuwe omgang met de schepping, de wereld waarin wij leven. Wie Christus volgt heeft veel te delen op dit punt.
3. Bespreek hoe verlangens en patronen die afgestemd zijn op welvaart en consumptie kunnen worden doorbroken. Bedenk hoe radicaal de boodschap van Jezus is op dit punt en wat de opdracht betekent om schatten in de hemel verzamelen.

4. Oefening: bereken je ecologische footprint, als kerk en van jezelf. Bespreek hoe je deze kunt verkleinen. Bedenk drie inspirerende voorbeelden om hieraan bij te dragen en kies ervoor hier een maand mee te experimenteren.
5. Bijbeltekst ter overdenking: I Timoteüs 6, 3-17. Over tevreden zijn met eenvoud, verleiding van groot geld en genieten van vrijgevigheid.

6. Dienstbaarheid en leiderschap

De kerk is een gemeenschap van heiligen. Iedereen heeft eigenschappen en talenten ontvangen. Die worden gebruikt door Jezus Christus, onze Heer. Zij kunnen worden ingezet in de gemeente, maar ook daarbuiten. Met onze gaven en talenten bouwen we mee aan Gods Koninkrijk. Daarmee dienen we God en zijn we dienstbaar aan elkaar. In de gemeente zijn we gelijk aan elkaar. Niemand hoeft zich te verheffen boven de ander. We zijn ook gelijk als mensen met gebreken, gebruiksaanwijzingen en beperkingen. Maar we dienen wel allemaal de ene Heer met onze gaven en talenten. Dat moet ook de toon zijn in de onderlinge omgang in de kerk. Ook op andere plaatsen kunnen christenen hun gaven en talenten inbrengen. De vraag is hoe we die vermenigvuldigen en vruchtbaar maken voor het Koninkrijk van God. Dat is een gezegend leven.

In de gemeente worden mensen aangewezen om leiding te geven. Dat doen ze niet uit eigen naam, maar uit de naam van Jezus Christus. Hij heeft alle gezag en is de Heer van de kerk. Die kerk heeft structuur en leiding nodig, juist in een tijd als de onze waarin de kerk voor grote uitdagingen staat. Leidinggeven verwijst naar wat we gemeenschappelijk hebben te doen. In de kerk is het vaak fout gegaan als dit werd vergeten. Dan ging het om posities, invloed en zelfs rechtstreekse macht. Jezus wilde dat het er in zijn kerk er anders aan toe zou gaan. Ook wie leiding moet geven dient. De gemeente waardeert mensen om wie ze zijn en erkent hun gaven, ook als ze dienen in bijzondere posities. Dat geldt voor mannen

en vrouwen. Wie dient in zo'n positie moet een voorbeeld zijn, Christus dienen, liefde hebben voor de gemeente van Christus en transparant (gedeeld) leiderschap nastreven.

Hoe brengen we dit in praktijk?

1. Wat betekent het om God te dienen in de gemeente? Welke beelden en verlangens hebben gemeenteleden daarbij, mannen en vrouwen? Wat wordt aan bezieling gezocht of gemist?
2. Ga na of ieders gaven tot hun recht komen in de gemeente. Hoe kan de gemeente daardoor een nog mooiere plaats worden en verder gaan bloeien? Hoe kan hierdoor het Koninkrijk van God in de wereld gediend worden? Hoe wordt hiervoor ruimte gemaakt door leiders in de gemeente?
3. Bespreek met elkaar de rol van leiders en ambtsdragers, ouderlingen, diakenen en verkondigers. Wat verwacht je van hen? Hoe kunnen zij hun taak beter doen? Hoe kunnen zij de gemeente aanmoedigen verder te groeien? Hoe bid je voor hen?
4. Oefening: een kerkenraad, taakgroep of leiderschapsteam is ook een kleine geloofsgemeenschap (twee of drie vergaderd in de naam van Jezus). Ontwikkel die overtuiging door hiervoor het eerste agendapunt van een meeting te gebruiken. Het woord, gebed om de aanwezigheid van de Heilige Geest en geestelijke begeleiding zijn hierbij sleutelbegrippen.
5. Bijbeltekst ter overdenking: Romeinen 12, 1-8. Over dienen met verstand, variatie in gaven en leidinggeven met volle inzet.

KERK2030 IN DE BOOGKERK

'Wat heeft de Boogkerk in Amersfoort-Nieuwland gehad aan kerk2030? Al in 2018 heeft onze kerkenraad een jaar de tijd genomen om aan de hand van de zes praktijken na te denken over de ontwikkelingen waar we blij mee zijn en onderwerpen waar we aandacht aan moeten geven met het oog op de toekomst van de gemeente. Het materiaal van Kerk2030 heeft ons geholpen om "in de spiegel te kijken". We hebben er bewust de tijd voor genomen, los van de gewone agendapunten. De werkvormen die werden gebruikt tijdens de landelijke heidagen hebben we dankbaar (in aangepaste vorm) gekopieerd. We hebben er voor gekozen om de aandachtspunten te verbinden met het bestaande jaarthema en het jaarlijkse gemeenteproject. Wat betreft de werkvormen die daarbij zijn gebruikt hebben we ons laten inspireren door ervaringen van andere kerken die meedoen in Kerk2030. Daarvoor hebben we naast de heidagen nog klankbordsessies gehad met een andere deelnemende gemeente. Door Kerk2030 hebben we niet zelf het wiel hoeven uitvinden maar konden we meeliften op het enthousiasme en de ervaringen van anderen. Als kerkenraad en als gemeente zijn we weer onderling in gesprek gekomen over dingen die ons aan elkaar verbinden, maar ook over onderwerpen waar we verschillend over denken. Het gaande houden van het geloofsgesprek is een belangrijk resultaat geweest van Kerk2030.'

Han Kiela, lid van de kerkenraad van de Boogkerk

7.VERNIEUWING VAN DE KERK: GLOW

De vernieuwing van de kerk is geen trucje. Denk niet dat je wat je hierboven hebt gelezen gewoon even toepast, en klaar. Net zoals christenen zich dagelijks moeten bekeren, zo moet de kerk zich dagelijks vernieuwen. Dat is: blijvend aan het werk zijn met de missie om samen Christus te volgen. Nooit stoppen ons gereed te maken voor het Koninkrijk van God. Net als iemand die een feestzaal inspecteert, zo lopen wij rond om ons leven zo goed mogelijk voor te bereiden op het nieuwe dat komen gaat en er zelf onderdeel van te zijn.

Hoe kun je hiermee aan de slag?

Het zou mooi zijn als je dit boekje bespreekt met elkaar, in de verbanden en kringen van je kerk. Besteed aandacht aan ieder veld en dus iedere praktijk afzonderlijk en vraag je af hoe dat nu vorm krijgt of nog beter vorm kan krijgen. Dat gesprek kan in kringen of gemeentebreed worden gevoerd. Probeer een agenda te maken van wat je samen wilt gaan doen. Dat kan op een of meer van de zes velden zijn, net wat je wilt. Je kunt er ook de tijd voor nemen en per jaar een of meer thema's nemen.

Wil jij samen met andere gemeenten aan de slag met Kerk2030? Dat kan! Kerk2030 biedt een landelijk geloof, leer- een ontwikkeltraject (GLOW) voor plaatselijke gemeenten waarin kerkzijn binnen de eigen lokale context centraal staat. Binnen dit traject komen ongeveer twaalf kerken bij elkaar, vertegenwoordigd door een aantal personen op vier (vrij)dagen, verdeeld over twee jaar. Tijdens deze dagen worden we geïnspireerd en inspireren we elkaar door het openen van Gods Woord, ontvankelijk te zijn voor Gods Geest en het delen van goede lokale praktijken van kerkzijn binnen Gods Koninkrijk. Het aantrekkelijke van deze terugkerende ontmoeting is dat gedeelde praktijken en adviezen ook later met elkaar geëvalueerd kunnen worden.

Daarnaast vindt er verdieping plaats door middel van wetenschappelijk onderzoek door de vakgroep Praktische Theologie van de Theologische Universiteit Kampen binnen een aantal lokale kerken.

Het GLOW-traject bestaat dus uit:

- **Geloven:** We prijzen en aanbidden God, zijn ontvankelijk voor de leiding van de Heilige Geest en luisteren naar Gods Woord.
- **Leren:** We leren van, met en aan elkaar door het delen van goede praktijken van kerkzijn en het doen van intervisie rondom een vraagstuk of dilemma van een van de kerken.
- **Ontwikkelen:** We ontwikkelen inzichten op kerkzijn binnen de lokale context gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.
- **Wikkelen:** Gedurende het traject krijg je meer en meer zicht op ingewikkelde situaties binnen je eigen gemeente en leer je deze te ont-wikkel-en. Elke keer haal je een wikkelen van de ingewikkelde situatie af totdat je bij de kern van het probleem komt. Door goed zicht ontstaat inzicht om dit probleem (met elkaar) op te lossen. Als oplossen van het probleem niet mogelijk is, dan is erkenning van gebrokenheid de weg. Met gebrokenheid kunnen we in dit leven maar één ding doen: bij het kruis brengen. We weten zeker dat God alle gebrokenheid heel kan maken. Dat kan God nu doen of in de toekomst. Zo kijken we samen uit naar de dag dat de Heer alle dingen nieuw maakt.

Ook in deze GLOW-trajecten staan de zes praktijken van kerkzijn centraal. Die komen telkens weer terug, allemaal of met een bijzonder accent op een of meer. De zes praktijken bouwen de kerk en het christelijk leven. Ze wakkeren als het goed is het verlangen aan intensief met God te leven. Ze zijn uiteraard (en

bewust) niet uitputtend beschreven. Iedereen mag ze aanvullen of uitbreiden, als de kern maar overeind blijft. Het is onze bedoeling dat dit boekje door lezers wordt aangevuld en uitgebreid. Daarmee doen we met elkaar waarover we het hadden: samen spreken en bidden, putten uit de bron van de Bijbel, God de eer geven, en samen Gods goede nieuws voor de wereld onderzoeken en vorm geven met ons leven.

Er zijn tal van aanvullende dingen te noemen: de geloofspraktijken in het gezin, de praktijk van God eren met muziek en kunst, de praktijk van ontvankelijk Bijbellezen, diaconale presentie in wijk of buurt. Dat zijn allemaal verdiepende vormen bij de zes centrale geloofspraktijken. Deze zes kenmerken de kerk als vergadering van gelovigen, als gemeenschap van heiligen, als lichaam van Christus in de wereld. Ze bestrijken het hele veld, waar het over moet gaan. Ze willen het kerkelijk bestaan verlevendigen. Daarvoor is het nodig ze bewust in te richten, te bespreken en te beoefenen in plaatselijke gemeenten. Daar horen vragen bij die gelovigen elkaar stellen. Daar hoort een open Bijbel bij om samen door te stoten naar de verbazingwekkende en grandioze betekenis van het leven in en met Christus de Heer. Doe je mee?

Ik wil jou van harte dienen

*Ik wil jou van harte dienen
en als Christus voor je zijn.
Bid dat ik genade vind, dat
jij het ook voor mij kunt zijn.*

*Wij zijn onderweg als pelgrims,
vinden bij elkaar houvast.
Naast elkaar als broers en zusters,
dragen wij elkanders last.*

*Ik zal Christus' licht ontsteken,
als het duister jou omvangt.
Ik zal jou van vrede spreken,
waar je hart naar heeft verlangd.*

*Ik zal blij zijn als jij blij bent,
huilen om jouw droefenis.
Al mijn leeftocht met je delen,
tot de reis ten einde is.*

*Dan zal het volmaakte komen,
als wij zingend voor hem staan.
Als wij Christus' weg van liefde
en van lijden zijn gegaan.*

Opwekking 378

MEER WETEN?

Kerk2030 is ontstaan rond het 10-jarig bestaan van Stichting Kerken Werk (SKW). In de Raad van Advies van SKW ontstond een gesprek over de kerk van de toekomst, de cultuur van het kerkelijk leven, en de vraag of naast de organisatorische inzet voor de kerk niet meer aandacht moest worden gegeven aan het geestelijk leven in kerken. Hoe kunnen we daarin elkaar tot een hand en voet zijn.

De Protestantse Kerk in Nederland leverde een inspirerend voorbeeld. Daar is intensief nagedacht over de kerk in 2025. Dat project heette 'Waar een Woord is, is een weg'. Het leverde allerlei vergezichten en dromen op over de kerk van onze tijd. Zouden de kleinere gereformeerde kerken het ook niet nodig hebben, zo vroegen wij ons af, hierover na te denken? De vraag stellen is haar beantwoorden.

Deze initiatiefgroep komt helemaal van onderop. De initiatiefnemers vertegenwoordigen geen kerkelijke organisaties, al zijn ze er wel mee verbonden. Het beste is, zo dachten wij, als iedereen zich uit vrije wil en beweging hierbij voegt. Er is niets institutioneels aan. Niets moet, alles mag. Laat de Geest op deze manier vrij over onze kerken waaien.

De gedachten die in dit boekje aan te treffen zijn, vooral de zes praktijken, zijn ontwikkeld tijdens twee 24-uurs-conferenties met gemeenteleden en predikanten. Daarna is aan twaalf gemeenten gevraagd mee te doen. Met deze groep gemeenten zijn over een periode van twee jaar netwerkbijeenkomsten gehouden om over en weer van elkaars ervaringen te leren. De Theologische Universiteit wil deze trajecten monitoren in het kader van onderzoek naar kerkelijke vernieuwing.

We hopen dat steeds meer kerken gaan meedoen, zodat ook het over-en-weer-leren van elkaars ervaringen verder vorm krijgt. Het zou mooi zijn als Kerk2030 een olievlekwerking krijgt en leidt tot ontwikkeling van verdiepende gedachten, behulpzaam materiaal, goede onderlinge gesprekken en nieuwe praktijken van kerkzijn in onze tijd.

Kerk2030 is te volgen via de website: www.kerk2030.nl.

Initiatiefgroep Kerk2030:

Janneke Burger-Niemeijer (Kampen)

Klaas Koelewijn (Maastricht)

Roel Kuiper (Amsterdam)

Jan Los (Harfsen)

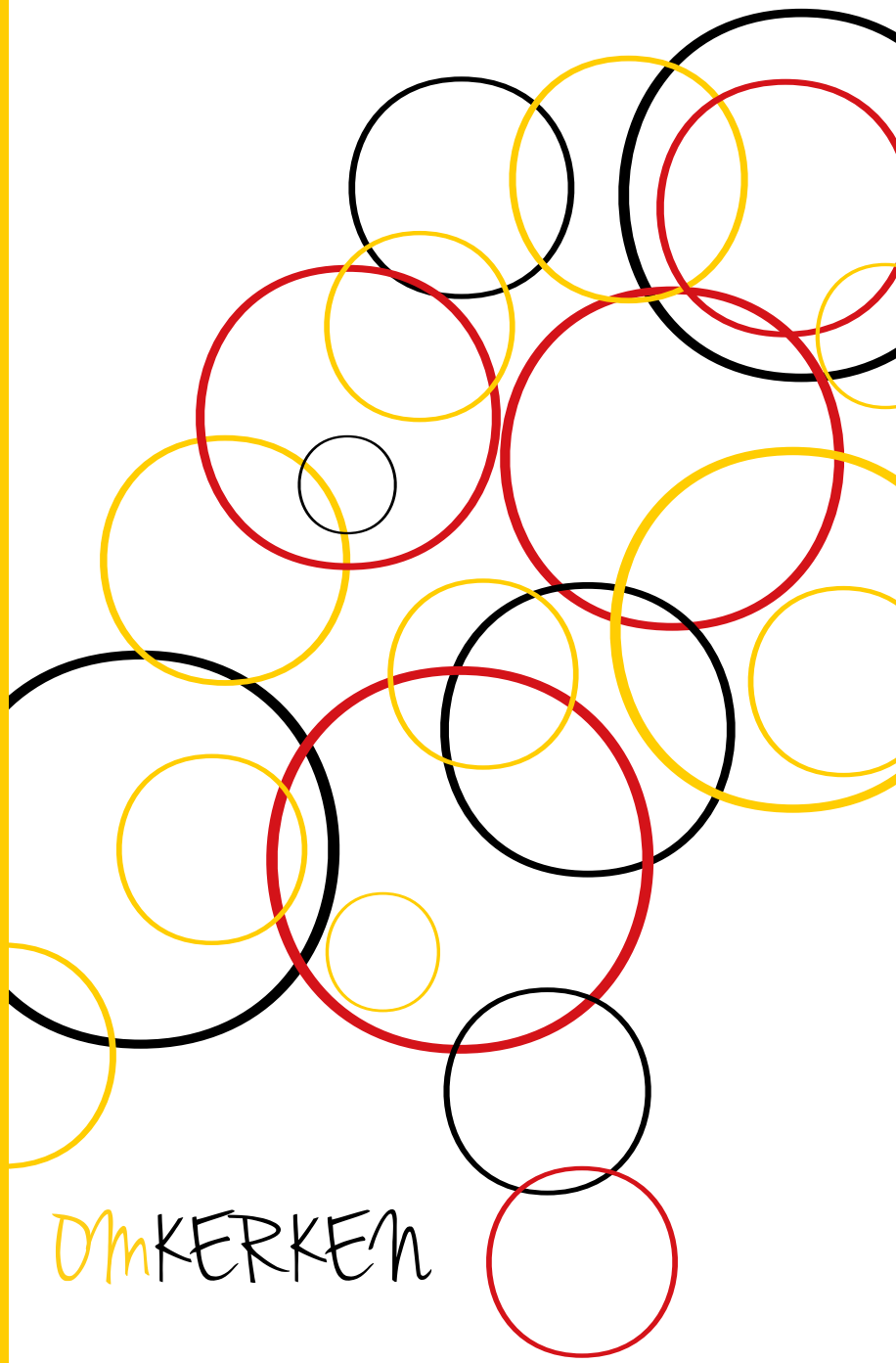
Piet Mars (Leusden)

Hans Schaeffer (Kampen)

Joost Smit (Amersfoort)

WWW.KERK2030.NL

OmKERKEN